

tourism-discuss-how-tourism-can-create-more-and-better-jobs/UNWTO

5. Jastrems'ka O. O. Suchasni svitovi tendencii' rozvytku turyzmu [Modern world tendencies of tourism development] / O. O. Jastrems'ka // Problemy ekonomiky. – 2013. - № 1. – S. 22-27.

6. Lozova O.A. Analiz suchasnyh tendencij rozvytku mizhnarodnogo turyzmu [Analysis of current trends in the development of international tourism] / O. lozova [Elektronnij resurs] / – Rezhym dostupu : http://khntusg.com.ua/files/sbornik/vestnik_125/29.pdf

7. Mal's'ka M.P., Antonjuk N.V., Galych N.M. Mizhnarodnyj turyzm i sfera poslug: Pidruchnyk [International tourism and service industry: Text-book] / M.P. Mal's'ka, N.V. Antonjuk, N.M. Galych. – K.: Znannja, 2008. – 661 s.

8. Tkachenko T. I. Stalyj rozvytok turyzmu: teorija, metodologija, realii' biznesu: monografija [Steady development of tourism: theory, methodology, business realia: monograph] / T. I. Tkachenko. – k.: Kyi'v. nac. torg.-ekon. un-t, 2009. – 463 s.

9. Tourism Highlights, 2015 Edition [Elektronnij resurs] / – Rezhym dostupu : <http://www.e-unwto.org/doi/book/10.18111/9789284416899>.

10. UNWTO World Tourism Barometer and Statistical Annex, August 2015 [Elektronnij resurs] / – Rezhym dostupu : <http://www.e-unwto.org/doi/abs/10.18111/wtobarometereng.2015.13.4.1>.

11. Zajceva V.M., Kornijenko O.M. Mizhnarodnyj turyzm ta globalizacija v suchasnomu sviti / V. M. Zajceva, O. M. Kornijenko // Visnyk Zaporiz'kogo nacional'nogo universytetu – № 2(8). – 2012. – S. 55-65.

УДК 379.85

I. Г. Смирнов

професор кафедри країнознавства та туризму,

доктор геогр.наук

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ЕКОНОМНИЙ ТУРИЗМ: ВІД БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУ ДО САМОСТІЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ПОДОРОЖІ

Розкрито напрямки економних варіантів туристичних подорожей в Україні, починаючи від різних можливостей отримання банківського кредиту в сучасних умовах до оптимальних схем самостійної організації подорожей самими туристами, включаючи придбання авіаквитків, бронювання готелів та забезпечення харчування. Наведено інформаційне забезпечення самостійної організації подорожей в Україні та закордоном (Кіпр, Грузія, Туреччина, Болгарія) з вказівкою необхідних сайтів.

Ключові слова: туризм, банківський кредит, подорожі, туристичний бізнес, економний туризм.

Smyrnov I. ECONOMIC TOURISM: FROM BANK CREDIT TO SELF-ORGANIZED JOURNEU

Shown directions of economical options for tourist trips in Ukraine, including the various opportunities of bank loans in the current conditions and optimal schemes of self-organized travels by tourists with the purchase of airline tickets, hotel reservations and food providing. Propozed information providing for independent travel organization in Ukraine and abroad (Cyprus, Georgia, Turkey, Bulgaria) whith required sites indicating.

Keywords: tourism, bank credit, travel, tourism, economical tourism.

Туристичний бізнес нині набуває нових форм. При цьому виразно виділяються три тенденції. Перша – це пошук економних, «бюджетних» варіантів туристичної поїздки, що набуває особливої актуальності в сучасних кризових умовах в Україні; друга – це пошук фінансово-банківської підтримки (кредитування) у здійсненні поїздки; нарешті третя – це самостійна організація подорожі, що, знову ж таки, обходиться туристу значно дешевше, ніж варіант поїздки через турфірму. Власне, відповіддю на ці питання і є дана стаття, що розкриває варіанти

вирішення проблеми економного туризму на підставі застосування сучасних інформаційних технологій та ресурсів.

Літературні джерела охоплюють напрацювання автора з маркетингу туризму [1;2], а також матеріали інтернету та поточної преси [3-27].

Метою статті є розкриття напрямків розвитку економного туризму в Україні в сучасних умовах, починаючи від можливостей отримання банківського кредиту (у формі банківської картки, чи готівки) до

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНИ

економних варіантів самостійної організації закордонних подорожей.

Придбання туристичного продукту (послуг) відрізняється від купівлі інших товарів та послуг, насамперед, виразними фінансовими особливостями оскільки потребує значних грошових засобів. Нині фінансовий вимір закордонних подорожей для громадян України виражається у п'ятизначних цифрах у гривні (більше 10 тис., при середньомісячній зарплаті 5 тис. грн. на даний час). Небагато українських резидентів можуть дозволити собі таку суму у готівці, щоб заплатити за свою омріяну закордонну подорож одразу. Тому вагоме значення у вирішенні цієї проблеми має необхідність нагромадження потрібної суми протягом певного періоду, (як правило, року) для літнього відпочинку. Такою є не тільки українська, а й світова туристична практика. Якщо ж людина розуміє, що не встигає накопичити необхідні кошти на відпочинок, то можливо звернутися по банківський кредит. При цьому краще взяти кредитну картку (табл. 1). Її переваги: а) не треба везти валюту з собою у відпустку, оскільки розрахунки можна виконувати з картки; б) відкривши картку в іноземній валюті, можна зекономити на її обміні та обійти обмеження у купівлі валютної готівки; в) можна користуватися пільговими періодами, які визначають банки для використання засобів з кредитних карток (наприклад, якщо використовувати картку тільки для безготівкових розрахунків, то перші 30-60 днів відсотки не нараховуються). Експерти додають, що якщо клієнт закриває «мінус» за цей строк, то переplatи за кредитом не буде зовсім. Як альтернативу, можна оформити споживчий кредит у банку, але відсотки тут вищі (70-90% реальних річних). При цьому слід пам'ятати, що відсоток за використання фінансових засобів нараховується з першого дня надання позики (табл.2).

Отже, на питання, де взяти гроші на відпочинок, можна рекомендувати по-перше, покласти попередньо нагромаджені кошти на депозит у доларах США, євро чи гривні (табл. 3, 4) або взяти потрібну суму в кредит. Психологи твердять, що для накопичення коштів на відпочинок, який є тривалою перспективою, людині потрібно знайти в собі серйозну мотивацію: якщо вона сильна, то людина застосує всі ресурси для досягнення мети, у тому числі і вольові, і фінансові. Але якщо мотивація недостатньо сильна, наприклад, бажання відпочити було нав'язано кимось із подружжя, - включаються

«відмазки», «забування», інші ухиляння від реалізації планів. Потрібно пам'ятати, що часто ці психологічні ходи використовуються людьми неусвідомлено. Тому у випадку сімейного відпочинку важливо, щоб чоловік і жінка спільно домовлялися, куди вони їдуть відпочивати, вважають професійні психологи.

Коли мова йде про накопичення коштів на відпочинок, мета повинна бути досяжною. Так, якщо споживач розуміє, що дорогий курорт йому не по кишені, мабуть, немає сенсу «рвати жили» і збирати необхідну суму, у всьому собі відмовляючи, аби відпочити тиждень «як людина». Але якщо все ж вирішено збирати гроші на відпустку, то потрібно заздалегідь визначитися, яку суму родина буде відкладати щомісяця, наприклад, 5-10% від доходу, так щоб це не робило «дірки» у бюджеті. Також психологи радять використовувати деякі хитрощі: наприклад, якщо друзі роблять подарунки грошима, їх можна використовувати тільки на відпустку. При цьому слід заборонити собі сягати до «відпускної» скарбнички, коли виникло бажання купити нові черевики або крутий девайс. До речі, якщо у дітей є бажання і вони прагнуть допомогти у накопиченні коштів на відпочинок, то вони можуть також «відраховувати відсотки», уточнюють психологи. Також вони зауважують, що в процесі накопичення коштів на відпочинок відповідна мотивація може згаснути. Тут на допомогу повинна прийти мрія, тому слід частіше уявляти собі ідеальний відпочинок. При цьому клієнти поділяються на візуалів, аудіалів та кінестетів. Якщо клієнт - візуал, то він уявляє собі високі пальми, прозоре море, гарний готель у місці відпочинку; якщо - аудіал, то йому краще уявити шум морського прибою - тут допоможуть музика та аудіо записи; якщо ж клієнт - кінестет, то йому бажано до чогось, пов'язаного з відпочинком, «доторкнутися» у своїй уяві, наприклад, можна умовно перебирати колись зібрані мушлі тощо. При цьому слід відмітити, що іноді люди не знають, яка сенсорна система спілкування зі світом у них є провідною. Для того щоб з'ясувати, відноситься споживач до кінестетів, аудіалів або візуалів, необхідно згадати, які слова він використовує найчастіше, коли описує різні ситуації. Якщо при цьому переважають «аудіальні» слова («слухай», «звучати», «говорити»), клієнт відноситься до аудіалів; якщо ж він більше застосовує «візуальні» слова («бачити», «дивитися», «помітити»), то клієнт - візуал; ну, а якщо ним найчастіше використовуються «кінестетичні» слова («відчувати», «торкатися»), клієнт - кінестет.

Таблиця 1.

Кредитні картки, з мінімальною ставкою за користування фінансовими засобами (виключно за безготівковими розрахунками)

Банк	Максималь-на сума ліміту, грн.	Пільговий термін	Мінімальна сума до виплати за місяць	Щомісячна комісія від залишку	Річний відсоток
Фідобанк	50 тис.	Немає	10% від за боргованості	3,50%	0,00%
Альфа-Банк України	75 тис.	55 днів	7% за борго-ваності, мін.50 грн.	3,30%	24%
Credit Agricole	100 тис.	55 днів	5% від за боргованості	немає	27%
Свробанк	Індивіду-ально	30 днів	5% від за боргованості	немає	34%

Таблиця 2.

Споживчі беззаставні кредити готівкою, строком на один рік

Банк	Максимальна сума, грн.	Ефективний річний відсоток
Альфа-Банк Україна	50 тис.	60,51%
Мегабанк	20 тис.	61,03%
Idea Bank	100 тис.	62,27%
ОТП Банк	50 тис.	64, 82%

Таблиця 3.

Депозити у доларах США, з можливістю поповнення, терміном на 6 міс.

Банк, вклад	Мінімальна сума у дол. США	Виплата відсотків	Відсоток у рік
Forward Bank, «Крок на зустріч онлайн»	100	Щомісяця	11%
KSG Bank, «Довіра»	500	Наприкінці терміну	11%
БМ Банк, «Прибутковий Терміновий»	100	Наприкінці терміну	11%
Індустріалбанк, «Стандарт»	100	Наприкінці терміну	10,70%

Таблиця 4.

Депозити у гривні, з можливістю поповнення, терміном на 6 міс.

Банк, вклад	Мінімальна сума у грн.	Виплата відсотків	Відсоток у рік
Forward Bank, «Крок на зустріч онлайн»	1 тис.	Щомісяця	26,50%
Банк Траст, Лідер з поповненням	1 тис.	Наприкінці терміну	25,50%
Глобус, «Класичний»	1 тис.	Щомісяця	25%
БМ Банк, «Прибутковий Терміновий»	500	Наприкінці терміну	24,50%
Юнісон Банк, «Терміновий депозит без дострокового розторгнення»	1 тис.	Наприкінці терміну	24,50%

Примітка: усі наведені таблиці містять дані станом на літо 2016 р. Джерело: [2]

Закордонна подорож може бути не такою вже й дорогою, якщо зайнятися організацією самостійно та заздалегідь, і знати, в яких місцях можна знайти низькі ціни. Гарно пошукавши, по-перше можна відчутно заощадити на авіаквитках і по-друге оселитися досить дешево та комфортно. Розглянемо особливості бронювання житла в декількох країнах популярного і найближчого до України «пляжного» зарубіжжя і визначимо, які «секрети» допоможуть придбати авіаквитки із суттєвою знижкою. Виявляється, що для тих, кому не принципово летіти бізнес-класом і жити в 5-зірковому «резорті», є маса недорогих варіантів у Болгарії, Грузії, Туреччині і навіть на Кіпрі.

При цьому, якщо мова йде про короткі «вилазки» до 7-8 днів або туристів цікавить тільки 1-2 пам'ятки, пара містечок або всього одна країна, тобто, по суті, їм нічого не потрібно крім пляжу та харчування «all-inclusive», краще залишити турботи щодо складання плану відпочинку професіоналам, тобто звернутися до турбюро, але коли цікавить активний самодіяльний відпочинок терміном від 10 днів і є кілька годин часу на пошуки в Інтернеті, навіть найбільш амбітні плани можна вмістити у досить скромний бюджет.

Саме для цього існує проект самостійних подорожей «Make My Trip»[4]. За його рекомендаціями пошуком дешевих авіаквитків найкраще зайнятися за 2-4 місяці перед поїздкою, а якщо вона припадає на період літніх відпусток або свят, то і за 3-5. Вже перед самою подорожжю уся надія може бути тільки на «палаючі» чартери, так,

якщо пакетний тур, наприклад, на Кіпр не проданий, а вилітати вже завтра-післязавтра, квитки в обидві сторони можна «відхопити» в 2-2,5 рази дешевше (усього за \$100 станом на літо 2016 р.). У разі, якщо туристи прагнуть потрапити на популярні фестивали або події на кшталт цвітіння сакури в Японії, «Окtober-фест» у Мюнхені чи «Кейкенхоф» (свято квітів) у Голландії, то їм слід починати шукати знижки за 6-9 місяців, а то й за рік.

Рекомендується дізнатися більше про країну, в яку турист хоче поїхати, та намагатися спланувати свою поїздку не у високий, а у низький або хоча б середній для цього напрямку сезон. Приміром, до Європи краще збиратися протягом червня або протягом вересня: погода в цей час буває чудовою, а вартість розміщення на одну-дві сотні євро нижче, ніж у високий сезон. Останній у Європі це липень-серпень, коли самі європейці активно їдуть відпочивати (канікули у дітей і студентів), відповідно і готелі, авіаперельоти у цей час дешевими не бувають. А в Індії «гаряча» пора - кінець жовтня - початок листопада, коли відзначається фестиваль вогнів «Дівалі» (або індійський Новий Рік), і індійці масово їздять по країні, літають до рідних за кордон і відпочивають на Гоа.

Слід враховувати, що чим коротша подорож і насиченіша програма, тим поїздка дорожче обійдеться. Так, розраховуючи маршрут на 10 днів, краще не планувати охопити все і одразу: це зробить кошторис дорожчим за рахунок транспортних витрат, а сама подорож вийде надто напруженою, в результаті

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНИ

турист не відпочине. До речі, вартість оренди приватних апартаментів, готелів і гестхаузів, нерідко залежить від термінів заїзду - на постій більше одного тижня значні дають знижки.

З метою істотної економії, потенційному туристу, в першу чергу, слід виходити на сайти метапошуковиків (skyscanner.com.ua [5], momondo.ua [6], tickets.ua [7] тощо), які здатні порівнювати пропозиції різних пошукових систем і авіакомпаній. Знайшовши вигідну пропозицію слід перевірити ціну на сайті авіаперевізника. Визначившись з напрямком, необхідно обрати кілька найбільших авіакомпаній, що виконують потрібний рейс, і підписатися на розсилку їхніх новин - це надасть можливість бути в курсі акцій, знижок і в результаті суттєво заощадити. Так, до 14 лютого можна знайти знижки до 50% на купівлю другого квитка, за яким можна полетіти на море у червні, а травневі акції нададуть право дешево «закрити» оксамитовий сезон на Кіпрі або в Греції. Тут ремарка: слід одразу відмовитися від перельотів у вихідні та найкомфортніший час доби, оскільки нічні, вечірні та ранішні рейси у будні дні, як правило, коштують набагато дешевше (навіть й на третину). Якщо не виходить пересуватися виключно лоукостами, слід розглянути варіанти: а) складання маршруту з пересадками; б) прильоту в приміські аеропорти замість головних (як «Сабіха Гекчен» у Стамбулі або «Жирона» у Барселоні). «Стикувальний» переліт завжди коштує дешевше прямого, місто стикування можна зробити окремим пунктом програми подорожі, а переїзд з приміського аеропорту наземним транспортом часто виявляється дешевшим, ніж приліт в основний міський аеропорт. Оплачувати багаж економніше тільки на зворотному шляху, тобто по дорозі «туди» можна обмежитися ручною поклажею (особливо влітку): 7-8 кг багажу вмістять усе необхідне для 7-10 денної поїздки. Адже буває, що сам квиток у лоукост-компанії обійдеться в 12-15 євро, а перевезення 15 кг багажу - ще у 35.

Для самодіяльних туристів слід знати, що одним зі способів отримати квитки фактично задарма – це «відловити» помилковий тариф авіакомпанії. Він виникає коли в її систему вводять неправильну вартість авіаквитка, скажімо в усі дні він коштує, \$ 300, а на якусь одну дату - усього \$ 13. Причиною помилки можуть бути неуважність оператора, неправильні дані з паливного збору або код-шерінгу (приміром, компанія невірно розрахувала вартість послуг партнера). Знайти такий тариф можна тільки зовсім випадково, і якщо таке вдалося виявити – то слід бронювати негайно; оскільки «помилка» навряд чи висітиме на сайті довше доби. При цьому турист нічим не ризикує, оскільки такі квитки анулюються вкрай рідко, і якщо протягом доби після покупки цю операцію не відмінили, можна вважати, що «усе вдалося». Ще один варіант подорожі «за спецтарифом» - використання спеціальних опцій при бронюванні квитків на складні маршрути (з пункту А в пункт Б з поверненням з Б в В або з В в Д). Варто лише натиснути кнопку «мульти-сіті», щоб система бронювання авіакомпанії чи букінг-система розпізнала вашу схему як «open jaw» (політ по незамкненому круговому маршруту з різними

пунктами відправлення/прибуття) і застосувала спецтариф. Зазвичай квитки в обидва кінці стикування і такі спецтарифи обходяться дешевше куплених окремо на всі сегменти шляху. Найкраще шукати тарифи «open jaw» за допомогою пошукових систем, що обробляють комплексні маршрути, дотримуючись правила: ділянка шляху між Б і В, яка не використовується під час подорожі, повинна бути коротше самої короткої ділянки перельоту, інакше знижка не надається.

Щодо розміщення самодіяльних туристів, то їм рекомендується шукати житло за допомогою одразу декількох «online booking system»[8]. На тій, яка надає найбільш повний асортимент готелів, і слід обирати житло, при цьому рекомендується порівнювати ціни на всіх інших ресурсах з бронювання. Використовувати для порівняння цін один сайт, що видає збірні дані по усім букінг-системам не завжди надійно, оскільки він автоматично покаже вартість ночівлі в готелі, вказану на обкладинці, а вона не завжди реальна: коли починаєш бронювати, «вискакують» додаткові збори і податки. Так, найнижча ціна, скажімо, \$20 за ніч, в результаті зростає до \$28, у той час як інші ресурси продають цей же готель по \$24-25 з урахуванням усіх доплат. Крім того, майже завжди можна відшукати промокод і здешевити проживання на пару десятків доларів. Так на сторінках букінг-систем на Facebook часто викладають коди, дають 5-8% відсотків знижки регулярно, а на окремі країни або готелі дисконт може досягати і 35-50%, якщо «зловити момент». Зазвичай знижки можна знайти на таких сайтах, як hotelium.com[9], retailmenot.com[10], coupons.com[11]. Ось тільки не всі великі сайти типу booking.com видають інформацію про бюджетні для деяких країн варіанти розміщення у т.ч. приватних апартаментів, пансіонатів і хостелів. Тому у багатьох регіонах краще звертатися до локальних сайтів оренди житла, оскільки саме там зазвичай є хороші варіанти недорогої оренди квартир, кімнат і гестхаусов або хоча б містяться міжнародні перевірені майданчики-посередники для спілкування безпосередньо з господарями житла (типу airbnb.com[12], housetrip.it [13] тощо). Якщо самодіяльний турист не планує зупинятися десь більше ніж на 3 дні, то економніше обирати розміщення у центрі - тоді не доведеться нести додаткові витрати на переїзди.

Самодіяльним туристам слід мати на увазі, що бажання заощадити нерідко пов'язане з *додатковим ризиком*. Якщо бронювати житло через систему букінгу або турагенство, можна сподіватися, що вони візьмуть на себе перевірку автентичності наданої інформації про житло, і, якщо виникне помилка (в тому числі технічна), завжди можна письмово поскаржитися і повернути свої гроші або отримати компенсацію. У випадку прямої оренди житла слід поставити господареві декілька питань і оцінити його адекватність, готовність пояснювати. Чим більше змістовних фотографій і корисних деталей про житло є в оголошенні, тим краще; також рекомендується ознайомитися з відгуками попередніх постояльців (про готелі і апартаменти краще читати на сайті tophotels.ru [14]). При заселенні в квартиру слід

зафіксувати показники лічильників, щоб туриста не змусили платити за тих, хто жив попередньо (у випадку, коли «комуналка» сплачується окремо).

Найбільше неоднозначних ситуацій виникає при оренді житла через airbnb [15], хоча цей ресурс - дуже популярний. Так, у Грузії власники житла часто порушують правила сайту і здають квартири безпосередньо туристам, при цьому використовують інтернет-майданчики для оренди житла так, щоб не платити комісійні. Приміром, якщо airbnb вимагає 100% передоплати через свій сайт, то у Грузії за його допомогою можна списатися з господарем і домовитися, щоб приїхати певного дня і оплатити перебування готівкою. За відгуками мандрівників, грузини у своїй масі – чесні комерсанти, і не обманюють бідних туристів.

Однак досвідчені туристи попереджують про можливу небезпеку і зазначають, що майданчики-посередники як раз і зручні тим, що гарантують відповідальність орендодавців і борються з шахраями, але якщо порушувати їх правила, то вони нічим не допоможуть. Тому рекомендується сплачувати за житло тільки через офіційну форму на сайті. Якщо ж господар просить перерахувати частину суми через «Вестерн Юніон» або надіслати заставу за користування якоюсь власністю одразу на рахунок, то треба шукати інший варіант. Також якщо після оформлення бронювання на сайті на пошту надходить лист з фальшивим рахунком-фактурою airbnb (приходиться таке не повинно в принципі), квитанція у

форматі PDF або лист, де сказано, що оплата не пройшла і потрібно повторити її на рахунок в іноземному банку – це брехня, у цьому випадку одразу треба скаржитися до онлайн-техпідтримки. У крайньому випадку, коли дуже хочеться заощадити на комісії, слід оплатити через форму на сайті перші дві ночі, а про решту домовитися, що буде сплачено господарю готівкою після заселення.

При цьому туристам слід бути уважними, оскільки деякі європейські ресурси (наприклад, hotels4u.com [16]) дрібним шрифтом де-небудь у кутку можуть вказувати, що ціни дійсні тільки скажімо, для громадян Великобританії. У формі бронювання, вказавши громадянство України (а по-іншому не вийде – оскільки потрібно ще ввести контактний номер телефону), майбутній турист автоматично позбавляє себе права на супервигідну ціну. Скоріше всього, завершити бронювання успішно система не дозволить, хоча очевидних на це причин не буде, онлайн-техпідтримка теж нічим не допоможе. А якщо «забити» житло все ж таки вдасться, вже у готелі вас люб'язно попросять доплатити. Частіше всього так буває з турецькими готелями: тамтешні готельєри нерідко заграють з європейцями, прагнучі залучити платоспроможних клієнтів низькою ціною. А українці, які орендують житло на тиждень-два, а не на місяці, як німці та англійці, просто не їх аудиторія.

Розглянемо *особливості найбільш популярних серед українських туристів дестинацій* (табл. 1).

Таблиця 1.

Туристичні ціни у порівнянні (\$)

	Мін. ціна у готелі (ніч)	Середній чек у ресторані	Проїзд у транспорті	Проїзд у таксі, 1 км	1,5 л води	0,5 л пива	1 кг апельсинів	1 кг сиру
Кіпр	30	13,8	1,7	5	0,9	1,2	1,45	8,5
Грузія	27	7,8	0,2	1,8	0,5	0,9	0,8	3,2
Туреччина	21	4,6	0,7	1,9	0,5	1,9	0,7	4,5
Болгарія	21	7	0,6	1,1	0,5	0,7	1,2	5,5

Джерело[3].

Кіпр. Острівний відпочинок не такий дорогий, як може здатися. У курортних містах цієї країни дуже багато бюджетних готелів-апартаментів, в яких є маленька кухня, щоб готувати їжу самостійно і заощадити на цьому. Такі апартаменти, як правило, мають власний ресторан, басейн і все необхідне за стандартами сучасного відпочинку, включаючи щонедільні концерти живої музики і безкоштовний Wi-Fi, а коштують – у межах 20-30 євро за ніч. У такі містечка люблять заселятися на весь сезон пенсіонери-європейці, часто зупиняються американці-андрівники, а українські відпочиваючі там - рідкість. Найімовірніше, спілкуватися з адміністрацією доведеться англійською, хоча деякі готелі наймають на ресепшн і російськомовний персонал. При цьому приватні квартири і вілли добре бронювати на booksurplus.com[17] чи lowcostholidays.com[18] - це вигідно, якщо приїжджати хоча б на місяць і великою компанією. Зазначимо географічні різниці:

відпочинок в Пафосі буде незначно дешевше, ніж в Лімасолі або Айя-Напі з околицями.

Грузія. Досвідчені мандрівники однозначно рекомендують винаймати у цій країні приватне житло - це набагато дешевше готелів, а самі грузини віддають перевагу недорогим гестхаусам. Шукати варіанти краще на місцевих інтернет-дошках оголошень (sitegeorgia.com[19], rbgeorgia.com[20], Georgia.travelrent.com[21], batumistay.com[22], sarpi.vsemi.info[23]). Можна завітати до груп у соціальних мережах, що об'єднали власників житла і ріелторів. Далеко не всі господарі-грузини ще пам'ятають писемну російську мову, тому нерідко дають оголошення англійською або тільки на рідній мові. Почати спілкування з ними можна по електронній пошті або через месенджери за допомогою онлайн-перекладачів, а після – треба купити місцеву sim-карту і з'явонитися. Більшість гестхаусів у Грузії - це 2-3 кімнатки для гостей приватного будинку з привітними господарями, при

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНИ

цьому і сторінок в мережі у них немає. Тому контакти таких «душевних» місць краще шукати на форумах мандрівників - наприклад, на forum.awd.ru[24] чи za7gorami.ru[25]. Ціна ночівлі в такому місці обійдеться мінімум в \$12, у той час як 1-3 зіркові готелі в Аджарії беруть від \$45-55 за добу.

Туреччина. Відпочинок в цій країні теж не обмежується тільки окремими потужними туркомплексами. Дуже популярні тут пансіонати та міні-готелі, готелі-апартаменти, де турецькі сім'ї люблять проводити літні канікули (у них зазвичай є міні-кухня з усім необхідним). Таке житло можна знайти по всьому західному узбережжю Туреччини і частині південного. Останнім часом стало модним селитися в приватних старовинних будинках, оформлених у традиційному стилі, у дерев'яних будиночках і віллах з господарями. Доба проживання в одному з перерахованих варіантів може коштувати від \$11-15, іноді навіть з класичним турецьким сніданком (яйця, хліб, айран, сир, оливки). Туристам для пошуку зручно користуватися сайтами sahibinden.com[26], apartsturkey.com[27].

Болгарія. Найбюджетніше житло в Болгарії слід шукати у приморських селищах, а не у великих містах, і краще - на Південному Чорномор'ї (Святий Влас, Сонячний Берег, Несебр, Бургас): тут апартаменти обійдуться на 10-25% дешевше, ніж у Албені або Золотих Пісках. У червні може бути шанс зняти квартиру за ціною на 25-30% нижче, ніж у високий сезон. Влітку неважко знайти житло на місці, для цього треба шукати вивіски "стаї під найм" (болгарською - "здаються кімнати"). Якщо домовлятися по інтернету, то не слід дивуватися, що господар квартири попросить внести аванс, а агенція-посередник зажадає 100% -ну передоплату. Дуже доступний варіант поселення у Болгарії - сімейні готельчики. При цьому про харчування треба буде домовитися окремо, прибирання не буде щоденним, не слід чекати власного басейну, але кошт тихого затишного номеру буде від 14 євро/доба. Ще тут вигідно знімати апартаменти в житлових комплексах (вакаційні комплекси або апарт-готелі) і приватних квартирах. Перші, як правило, мають у своєму розпорядженні ресторанчик і басейн, у кімнатах є усе необхідне для приготування їжі, на ресепшені можна замовити додаткові послуги. Приватні квартири гірші тим, що, як правило, знаходяться далеко від першої приморської лінії, при цьому слід уточнити, чи входять у вартість "комуналка" і прибирання житла. Проживання у квартирі обійдеться у суму від 14-16 євро за добу, а ось хороші вакаційні апартаменти можуть «потягнути» і на 35-40 євро.

Сучасний етап розвитку туристичної галузі в Україні відрізняється виразними особливостями. До них, насамперед, належать пошук потенційними туристами економічних варіантів подорожей, з одного боку, пошук джерел фінансової підтримки для здійснення поїздок, особливо, закордонних, через турфірми, нарешті, вибір економічних варіантів самостійної організації подорожей, у т.ч. за кордоном. Відповідно у статті розкрито особливості отримання туристами банківського кредиту для оплати турів з аналізом умов різних банків України, а також

можливі варіанти самостійної організації своїх подорожей з посиланням на наявні інформаційні ресурси щодо проживання та авіаперельотів мандрівників, у т.ч. у розрізі найбільш популярних країн-дестинацій – Кіпру, Болгарії, Грузії, Туреччини.

Список використаних джерел

1. Смирнов І.Г. Маркетинг у туризмі: навч.пос./ І.Г.Смирнов. – К.: КНУ імені Тараса Шевченка, 2016. – 251 с.
2. Смирнов І.Г. Фінансово-банківська підтримка попиту в туризмі І.Г.Смирнов// Розвиток фінансового ринку в Україні: проблеми та перспективи: Матеріали ІУ Всеукр.наук.-практ.інтернет-конф. – Полтава: ПолтНТУ, 2016. – С.151-153.
3. Негода Т. Сам себе турагент/ Т.Негода// Сегодня – 2016. - 18 травня. – С.10-11.
4. Планування бюджетних подорожей [електронне джерело]. - Режим доступу: <http://www.makemytrip.com.ua/>
5. Дешеві авіаквитки/ Безкоштовне порівняння рейсів[електронне джерело]. - Режим доступу: skyscanner.com.ua
6. Дешеві авіаквитки/ Пошук авіарейсів онлайн[електронне джерело]. - Режим доступу: momondo.ua
7. Кращий онлайн пошук авіаквитків [електронне джерело]. - Режим доступу: tickets.ua
8. Апартаменти, готелі, курорти [електронне джерело]. - Режим доступу: booking.com
9. Пошук готелів/ Понад 1 млн. готелів в усьому світі [електронне джерело]. - Режим доступу: hotelium.com
10. RetailMeNot.PromoCodes and Mobile App [електронне джерело]. - Режим доступу: retailmenot.com
11. Printable Coupons. Grocery & Coupon Codes [електронне джерело]. - Режим доступу: Coupons.com
12. Офіційний сайт. Знайдіть де зупинитися [електронне джерело]. - Режим доступу: airbnb.com
13. House Trip: The best Holiday Rentals, Apartment & Villa Holidays [електронне джерело]. - Режим доступу: housetrip.it
14. Рейтинг готелів світу[електронне джерело]. - Режим доступу: Tophotels.ru
15. Офіційний сайт. Унікальне житло в усьому світі [електронне джерело]. - Режим доступу: Airbnb.ru
16. Online hotel reservation [електронне джерело]. - Режим доступу: hotels4u.com
17. Stay in Cyprus [електронне джерело]. - Режим доступу: bookcyprus.com
18. Search for cheap holidays [електронне джерело]. - Режим доступу: lowcostholidays.com
19. Accommodation in Georgia [електронне джерело]. - Режим доступу: sitegeorgia.com
20. Rainbow Georgia [електронне джерело]. - Режим доступу: rbgeorgia.com
21. Приватний сектор Грузія [електронне джерело]. - Режим доступу: Georgia.travelrent.com
22. Оренда квартир Батумі [електронне джерело]. - Режим доступу: batumistay.com

23. Сарпі, Грузія: відпочинок, квартири [електронне джерело]. - Режим доступу: sarpi.vsemi.info

24. Форум Вінського [електронне джерело]. - Режим доступу: forum.awd.ru

25. Блог про подорожі [електронне джерело]. - Режим доступу: za7gorami.ru

26. Проживання в приватних будинках. Туреччина [електронне джерело]. - Режим доступу: sahibinden.com

27. Apartmens in Turkey [електронне джерело]. - Режим доступу: apartsturkey.com.

References

1. Smyrnov I. G. Marketing u turizmi: navch.pos./ I.G.Smyrnov. – K.: KNU imeni Tarasa Shevchenka, 2016. – 251 s.

2. Smyrnov I.G. Finansovo-bankivs'ka pidtrimka popitu v turizmi/ I.G.Smyrnov// Rozvitok finansovogo rinku v Ukraïni: problemi ta perspektivi: Materiali IU Vseukr.nauk.-prakt.internet-konf. – Poltava: PoltNTU, 2016. – S.151-153.

3. Negoda T. Sam sebe turagent/ T.Negoda// Segodnja – 2016. - 18 travnja. – S.10-11.

4. Planuvannja bjudzhetnih podorozhej [elektronne dzherelo]. - Rezhim dostupu: <http://www.makemytrip.com.ua/>

5. Deshevi aviakvitki/ Bezkoshtovne porivnjannja rejsiv[elektronne dzherelo]. - Rezhim dostupu: skyscanner.com.ua

6. Deshevi aviakvitki/ Poshuk aviarejsiv onlajn[elektronne dzherelo]. - Rezhim dostupu: momondo.ua

7. Krashhij onlaj poshuk aviakvitkiv [elektronne dzherelo]. - Rezhim dostupu: tickets.ua

8. Apartamenti, goteli, kurorti [elektronne dzherelo]. - Rezhim dostupu: booking.com

9. Poshuk goteliv/ Ponad 1 mln. goteliv v us'omu sviti [elektronne dzherelo]. - Rezhim dostupu: hotelium.com

10. RetailMeNot.PromoCodes and Mobile App. Retrieved from: retailmenot.com

11. Printable Coupons. Grocery & Coupon Codes. Retrieved from: Coupons.com

12. Oficijnij sajt. Znajdit' de zupinitisja. Retrieved from: airbnb.com

13. House Trip: The best Holiday Rentals, Apartment & Villa Holidays. Retrieved from: housetrip.it

14. Rejting goteliv svitu. Retrieved from: Tophotels.ru

15. Oficijnij sajt. Unikal'ne zhitlo v us'omu sviti. Retrieved from: Airbnb.ru

16. Online hotel reservation. Retrieved from: hotels4u.com

17. Stay in Cyprus. Retrieved from: bookcyprus.com

18. Search for cheap holidays. Retrieved from: lowcostholidays.com

19. Accomodation in Georgia. Retrieved from: sitegeorgia.com

20. Rainbow Georgia. Retrieved from: rbgeorgia.com

21. Privatnij sektor Gruzija. Retrieved from: Georgia.travelrent.com

22. Orenda kvartir Batumi. Retrieved from: batumistay.com

23. Сарпі, Грузія: відпочинок, квартири. Retrieved from: sarpi.vsemi.info

24. Forum Vins'kogo. Retrieved from: forum.awd.ru

25. Blog pro podorozhi. Retrieved from: za7gorami.ru

26. Prozhivannja v privatnih budinkah. Turechchina. Retrieved from: sahibinden.com

27. Apartmens in Turkey. Retrieved from: apartsturkey.com